

Noorse lamp

door H. C. M. RUIGROK

We zien wel altijd heel erg tegen de winter op maar die heeft toch ook wel weer zijn voordelen. Een daarvan vinden wij de heerlijk lange avonden die eenvoudig noden om weer eens iets aardigs op stapel te gaan zetten.

Voor diegenen onder onze lezers, die houden van een aparte lamp volgt daar hiervan een bouwbeschrijving. De kosten liggen niet hoog, voor ongeveer een tientje kunt u hem al maken, hoewel er natuurlijk ook de mogelijkheid in zit om duurder materiaal te gebruiken. Dat moet u echter zelf bepalen.

FINEER

De lamp bestaat uit een aantal fineerstroken, een eenvoudig draadijzeren geraamte waarin de fitting is gemonteerd, de gewenste lengte snoer en een beschermkapje dat tegen het plafond komt. Men kan de maat van de lamp natuurlijk zelf bepalen aan de hand van de grootte van het vertrek maar wij geven u hieronder de maat die wij hebben aangehouden, ongeveer 45 tot 50 cm middellijn.

U kunt kiezen uit diverse soorten en kleuren fineer van uiteenlopende prijzen maar u moet in ieder geval een zeer buigzame en taai fineer nemen. Er wordt namelijk van de kwaliteit nogal wat gevergd want het hout wordt niet alleen gespannen maar bovendien

nog, als de lamp brandt, behoorlijk verwarmd. Voor onze lamp kozen we voor de binnenring noten- en voor de buitenring teakfineer; niet omgekeerd want we kozen juist noten voor de binnenring omdat deze houtsoort het meeste licht doorlaat.

Voor een lamp van bovengenoemde afmetingen hebt u nodig 8 stroken notenfineer van 50 x 10 cm, 7 stroken teakfineer van 65

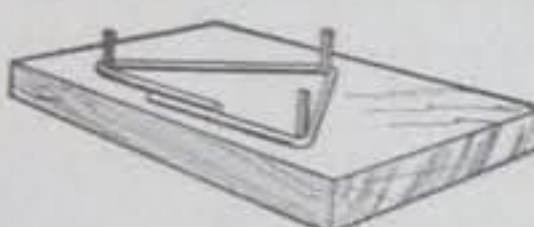

fig. 2. Driehoekjes buiger.

x 10, een stukje van 20 x 15 cm naar keuze en twee cirkels met een middellijn van 14 cm. Als u nu naar de winkel gaat om dit fineer te kopen, kunt u het beste even met de vakman daar overleggen hoe u deze stukken het voordeligst kunt aanschaffen want de maten van fineerplaten kunnen wel eens verschillen en bovendien moet u wel extra nemen met het oog op een ongelukje. Komt u op een gegeven ogenblik een stukje tekort dan kan het immers gebeuren dat uw leverancier niet meer dezelfde kleur en/of structuur in voorraad heeft.

BANANESCHIL

Op de foto kunt u zien dat de fineerstroken de vorm hebben van een ba-

naneschil. Die vorm gaan we eerst maken van stevig karton. Als u figuur 1 goed bekijkt, ziet u daarin een dik omlijnd gedeelte. Dit gedeelte heeft een basis van 25 cm, de ene zijde is 5 cm hoog, de andere 2½ cm. Teken dit figuur precies op een stuk karton en trek de verbinding tussen de twee zijden flauw gebogen, zoals u ook duidelijk in fig. 1 ziet. Knip dit stuk uit, leg het op een groot stuk karton, omlijn het (nu niet uitknippen), neem het op en leg het omgekeerd naast de verkregen lijnen, trek er weer een potloodlijn langs enz. totdat u dit stuk in alle vier posities van fig. 1 hebt nagetekend en u de omtrek hebt van een bananeschil, zoals u die ook duidelijk in fig. 1 ziet afgebeeld. Dit geheel kunt u nu uitknippen om het als model te gebruiken voor het uitknippen van de stroken fineer. Als u het karton op het fineer legt, kunt u met een potlood erlangs gaan maar druk niet te hard want dan zou u het hout beschadigen.

Naar het model dat we gemaakt hebben van karton snijden we nu 8 stuks fineer voor de binnenring, dus uit het notenfineer. Met opzet schrijven we „snijden“ want met knippen hebt u misschien kans op splinteren. Gebruik een vlijmscherp mesje. Hebt u deze acht stukken klaar, dan gaan we van karton weer het model knippen voor de stroken van de buitenring. Volg weer dezelfde werkwijze als voorheen maar maak de mal nu met een basis van 32 cm. Hebt u de vorm klaar, knip er dan 7 stuks van uit uw donker-

der (teak) fineer. Zijn alle schillen klaar, dan gaan we ze aan beide kanten in de teak- of meubelolie zetten en leggen ze weg om te drogen. Zijn ze droog, dan wrijven we ze uit met een borstel of met een niet pluizende doek.

HET GERAAMTE

Terwijl de olie droogt gaan we het geraamte maken. Daarvoor hebt u nodig gegalvaniseerd ijzerdraad van 3 of 4 mm dikte en ter lengte van ongeveer een meter. Met een stevige tang knipt u of anders zaagt u daarvan 3 stukken van 28 cm lang. Bovendien hebt u nog nodig een kleine 1½ meter gegalvaniseerd draad van 1½ à 2 mm dikte dat u in 4 stukken knipt. Als hulpmiddel verder een stukje plank dat ruim 10 cm breed moet zijn en 3 stevige draadnagels.

Teken op dit plankje een gelijkzijdige driehoek waarvan de zijden 9 cm lang worden. Sla op de 3 hoekpunten de draadnagels in en zaag of knip er de koppen af. Denk voor u begint, even aan de breedte van dit plankje want als dit aan de smalle kant is en de draadnagels misschien nog geen cm van de rand ko-

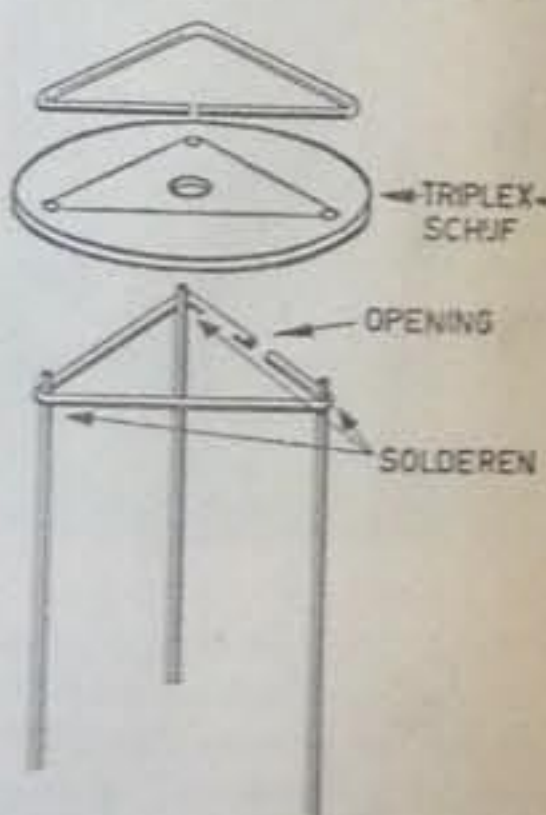

fig. 3. Montage van het geraamte.

men, zult u even gaatjes moeten voorbereiden om spijlen van het hout te voorkomen. Knip de dunne ijzerdraad in 4 stukken en buig daar driehoekjes van om de draadnagels heen. Aan het midden van een der zijden komen de eindjes van de draad langs elkaar en daar knipt u de draad net door. Het ijzerwerk voor het geraamte is nu gereed en wij gaan ook

nog het houtwerk klaarmaken.

Dat bestaat uit 2 ronde schijven van 13 cm diameter. Voordat u die gaat uitzagen, tekent u er eerst weer een gelijkzijdige driehoek met zijden van 9 cm lengte op. Het midden van de driehoek moet gelijk zijn aan het midden van de cirkel. Op de 3 hoekpunten die u op beide schijfjes getekend hebt, boort u gaten waar de dikke ijzerdraden net doorheen kunnen. Verder boort u in een der schijfjes nog een gat in het midden, voldoende groot om het snoer voor de lamp door te laten. Het zal u duidelijk zijn dat dit plankje straks het bovenplankje wordt.

Nu moeten we gaan solderen. Op een stukje hout leggen we eerst een driehoekje en daarop het onderplankje. Door de 3 gaten steken we de 3 ijzeren staafjes die er dus aan de onderkant van het driehoekje doorheen steken. Dan nemen we een tweede driehoekje en laten dit over de ijzeren draden glijden tot het op het triplexplankje ligt. In iedere hoek van de driehoek staat dus een ijzeren staafje en dat solderen we in de hoek vast. Natuurlijk letten we daarbij een beetje erop dat de staafjes ook werkelijk loodrecht komen te staan. Nu kunnen we het hele geval omkeren en het onderste driehoekje vast solderen op de eindjes van de ijzeren staven. Denk erom; een beetje vlug werken en met een goed hete bout want anders lopen we gevaar dat de eerste solderingen weer lossmelt. Wie niet zo erg handig is met de soldeerbout kan dit gevaar nog verminderen door een propje nat gemaakte watten tegen de onderste soldering aan om het staafje te draaien.

Bent u zover klaar dan maken we op dezelfde manier de opstelling voor het bevestigen van wat wij bovenplankje genoemd hebben. Op onze werkplank leggen we dus weer een driehoekje, daarop het triplexplankje met het middengat, vervolgens het tweede driehoekje en nu steken we de staafjes net in de hoekpunten door de gaten in het

triplex heen. Dit laatste driehoekje solderen we vast maar als we daarna de zaak omkeren doen we dat niet om het buitenste driehoekje vast te solderen want dit karweitje bewaren we voor later. We nemen eerst dit driehoekje en ook het triplexplankje er weer af, omdat het gemakkelijker is de schillen aan dit losse plankje vast te lijmen.

MONTAGE

Zijn inmiddels de bananeschillen droog dan gaan we de schillen met een stevige schoenborstel of een lap die niet pluist uitwrijven. Dan gaan we ze aan het bovenplankje bevestigen. Om ze goed op hun plaats te krijgen trekken we op dit plankje 4 middellijnen waardoor de omtrek dus in 8 gelijke delen verdeeld wordt. We bestrijken aan de bovenkant van het plankje een rand met lijm en 7 van de 8 bananeschillen voor de binnenring, die dus van notefineer gemaakt zijn, worden aan één eind van een kant met lijm bestreken zoals dat op de schets van die schillen is aangegeven. Denk eraan voorlopig nog maar aan één eind!

Dan zetten we deze 7 schillen op hun plaats zodat ze in de richting van de getekende middellijn als spaken aan de naaf van een wiel naar buiten wijzen, één plaats blijft dus open. Zitten ze allemaal goed, dan leggen we een plankje op het middenstuk dat wij óf met een lijmtang, óf met een stapeltje boeken bezwaren.

Omdat op de plaats voor de achtste strook nog een opening overgebleven is, hebt u alle ruimte voor de lijmtang. Na een uur of drie is de lijm voldoende verhard om verder te kunnen werken maar het kan nooit kwaad om hem wat meer tijd te geven.

Dit verder werken betekent dat wij op dezelfde manier van de 7 schillen, die de buitenring moeten vormen, er 5 gaan vastlijmen en wel zo dat elke schil van de buitenring de opening tussen 2 schillen van de binnenring overdekt. De zaak wordt nu weer vastgeklemd of aangedrukt om de lijm te laten drogen.

U hebt nog over 1 binnenschil waarvoor een plaats open gehouden was en 2 buitenschillen die dus de naden langs deze open plaats later afdekken. Als de lijm goed droog is kunnen we het plankje met zijn krans van vastgelijmde schillen op zijn plaats in het geraamte brengen en dan leggen we er het vierde driehoekje overheen en solderen dit vast.

Nu komt het moeilijke werk want nu gaan we eerst de binnenschil en

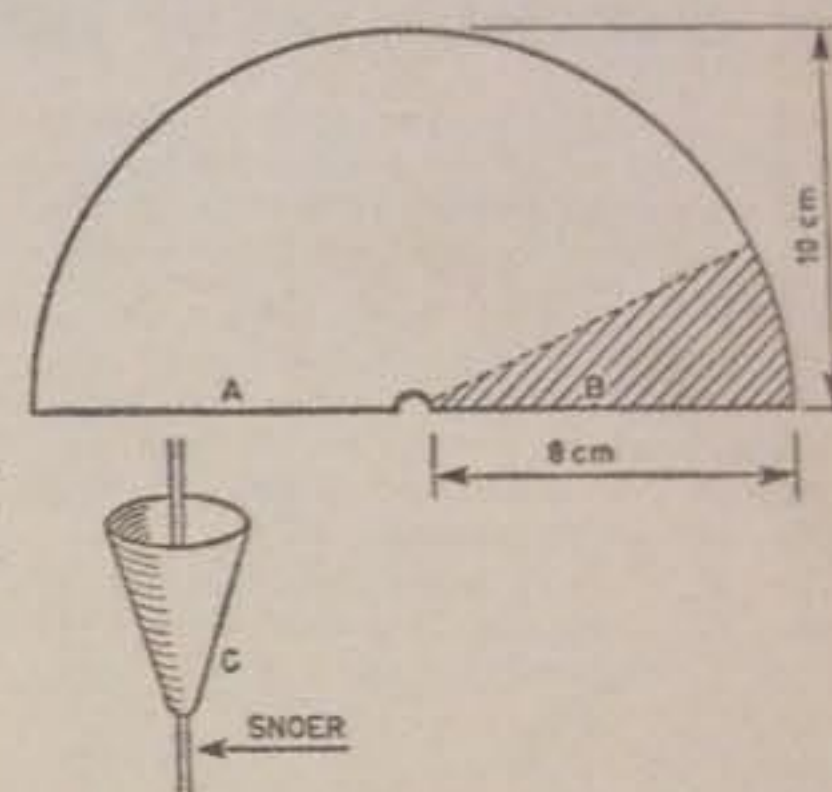

fig. 4. Onder: het plafondkapje; daarboven: uitslag voor het knippen van zo'n kapje.

daarna ook de buitenschil buigen en met lijm onder het onderste vastzetten. U zult bij dit werk waarschijnlijk wel hulp nodig hebben voor het vasthouden. U kunt ook wat punaises nemen en de op hun plaats gelijmde binnenschillen met een punaise vasthouden totdat de zevende gelijmd is. Dan kan de zaak met een plankje en een lijmtang worden aangedrukt tot de lijm verhard is. Op dezelfde manier zetten we de 5 schillen van de buitenring ook aan de onderkant vast, nadat we eerst de overtollig geworden punaises weer verwijderen. Is de lijm droog dan kunnen we beginnen met snoer- en lamphouder aan te brengen en desgewenst kunnen we al meteen een lamp inschroeven, al kan dat natuurlijk ook later gebeuren. De overgebleven schil van de binnenring zetten we dan op zijn plaats met 2 punaises; 1 in het boven- en 1 in het onderplankje. Zorg dat ze beide in het midden van de schil zitten, dan kan deze schil naar rechts of naar links gedraaid worden en krijgen we daardoor de opening vrij als dat later nodig is om een lamp te

vernieuwen. De 2 overgebleven schillen van de buitenring zetten we ook elk met 2 punaises, en dus draaibaar, op hun plaats. De zaak is nu op een oortje na gevild.

De 2 cirkels van 14 cm middellijn die wij uit fineer hadden uitgesneden, moeten nu de opgelijmde eindjes van de driehoekjes op boven- en onderplankje afdekken. Natuurlijk moet u in het schijfje voor het bovenplankje eerst het gat maken waar het snoer door-

heen gaat. U brengt wat lijm aan op de uiteinden van alle schillen behalve op de 3 die met de punaise draaibaar vastgezet zijn. Het fineerschijfje wordt erop gelegd en even aangedrukt om de lijm te laten verhard.

De lamp is zover klaar en we hoeven alleen nog het trechtertje te maken dat de aansluiting aan het plafond afdekt. Daarvoor knippen we, zoals u in fig. 4 ziet, het stukje fineer van 20x15 cm in de getekende vorm.

Het gearceerde gedeelte wordt met lijm bestreken en nu buigen we van dit stukje een trechtertje waarbij de kant A over B heen gaat tot de stippellijn. Het gelijmde gedeelte wordt goed aangedrukt en als de lijm verhard is hebben we het in C afgebeelde trechtertje, met een klein gaatje in het midden waar we het snoer doorheen kunnen trekken. Als u maar zorgt het fineer in de goede richting uit te snijden levert het buigen geen problemen want evenwijdig aan de draad van het hout buigt dit gemakkelijk genoeg.

Onze Noorse handwerk-lamp is klaar en kan worden opgehangen.

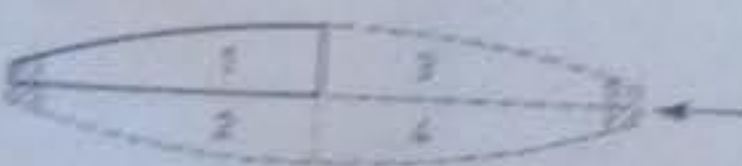

fig. 1. Uitsneden van de bananeschil.

fig. 1. Uitsneden van de bananeschil.